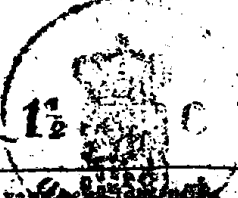

ARNHEMSE SCOURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal wekelijks wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag, is f5 in de drie maanden.

DONDERDAG 26 MAART.

De prijs der Advertentien is, van een regel, f1.00, en voor elken regel 25 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

GRIEKENLAND.

Athene, 24 maart. Eene commissie uit de Kamer heeft het antwoord op de troonrede aan den koning medegedeeld. Z. M. heeft daarop verklaard, te zullen... De oppositie en de... in het handhaven van het constitutioneel beginsel der overantwoordelijkheid des konings.
— Brieven uit Athene van 8 maart melden: »Eene geveerde botsing tusschen de Heterochthouen en Autochthouen op de... werd door de regering voorgekomen.
— De geheele stad was den 4den maart in roer, ten gevolge van den moord, gepleegd aan den bankier Kaputas.

POLEN.

Krakau, 26 maart. In den nacht van gisteren viel er een schot uit een klooster op een voorbijgaand oostenrijksch soldaat, hetwelk dezen den schakel doorboorde. In eene andere straat werd er »te wapen!» geroepen. Volgens een ander, doch weinig geloofwaardig bericht, zou er niet uit een klooster, en in het geheel... militie, welke, naar bekend is, geheel uit oostenrijkers bestaat en wegens harde, door de opstandelingen ontvangene slagen, tegen Krakau verbitard... schot in de lucht gelaat hebben, ten einde nieuwe gestrangheid jegens de opstandelingen uit te lokken. Zooveel is zeker, dat er een schot is gevallen. Het nadere daarnaar moet officieel worden uitgemaakt. De aartsbischop... bevindt zich thans in Bessie en derwaarts is ook de generaal Collin... geworden. Het bericht van eene geregteijke schande van de zijde des krijgsvaads tegen hem wordt bepaaldelijk tegengesproken. Darenlegen beweert men... dezen op eene zeer duidelijke wijze heeft te kennen gegeven.

— Uit Gallicie ontvangen nu hier nog steeds... hoop boeren aanvoeren, en, zonder... des geslachts, adellijken en lager geplaatste individus's be-roeven en vermoorden. Intusschen zijn er reeds aanzienlijke strijkrachten — men zegt 60,000 man — binnengerukt om den tengellozen overmoed der boeren te beperken. Het niet ver van hier gelegen landgoed des graven *Woydanyi*, die met zijne familie hier woont, is geheel verwoest geworden, ofschoon hij geheel vreemd aan den opstand bleef. Heden zijn hier weder onderscheidene oostenrijksche compagnieën binnengerukt en morgen zal er nog eene aankomst... aantal hier aanwezige oostenrijksche troepen... thans op 3000 man. Met het uitvoerend beving... thans belast de oostenrijksche generaals *Castiglione* en *Wolna*, terwijl aan den... *Kopf*, als... der stad Krakau, het beheer over de onderge... plaatselijke aangelegenheden is toevertrouwd.
Krakau, 27 maart. Uit Nepolone in Gallicie, zijn de boeren in Negoloute... Met de keizerlijk koninklijke kas... heeft men de

vlugt naar herwaarts genomen. Er is van hier krijgsvolk daarheen afgezonden.

— De generaal *Castiglione* is naar Lemberg gedepecheerd.

GALLICIE.

Van de Gallicische grenzen, 24 maart. Zoo even ontvangen wij het bericht uit Krakau, dat de prussische generaal *von Brandenburg* aan de vertegenwoordigers der beide andere beschermende mogendheden de mededeeling gedaan heeft, dat hij door zijne regering gemagtigd was, om de onder de in Silezie gevangen genomen Polen... landgevoeten of onderdanen der beide andere beschermende mogendheden, luidens de bestaande verdragen, uit te leveren; hij noodigt, tot dat einde, de vertegenwoordigers der respectieve mogendheden uit tot het benoemen eener uit officieren of politie-beambten samen te stellen commissie, welke met het noodige onderzoek ten deze zou belast worden en gezogde gevangenen overnemen en naar Kösel zenden zou. Betrekkelijk de gearresteerde onderdanen der republiek Krakau, welke het grootst getal gevangenen uitmaken, was nog geen besluit door zijne regering genomen, daarzelve nit-levering zou alzoog nog geen plaats grijpen, ofschoon de magtiging daartoe wel niet lang meer achterwege zou blijven.

Wien, 26 maart. Bij keizerlijk besluit van 7 maart is de hofkanselier en het Gallicisch gouvernement aangeschreven, of gemagtigd geworden, te zorgen, dat den te Parijs levenden vorst *Adam Czatoryski*, en zijner gemalin en geheele familie alle ontvangst of in-bezit-neming der inkomsten van zijn, in den omtrek of den kring der keizerlijk-koninklijke monarchie aanwezig roerend of oeroerend vermogen, tot op nadere beschikking, verhinderd worde, dewijl die vorst, door zijn gedrag tijdens den opstand, eene openbaar vijandelijke houding tegen de oostenrijksche regering aangenomen heeft; kunnende deze regering niet gedoogen, dat er nieuwe bronnen voor den opstand geopend en daarmee nieuw voedsel aan denzelfden verstrekt worden. Van eene confiscatie van goederen, in russischen zin, kan, echter, hier geene sprake zijn.

DUITSCHLAND.

Leipzig, 25 maart. De toestand onder drukpers geeft voortdurend... groote klagen. Aan dr. *Ruder*, welke... redactie der *Constitutionelle Zeitung*... daartoe... op grond, dat hij... bekend gemaakt heeft en men uit... over... geschiktheid en bekwaamheid daartoe niet oordeelen kan. Van den oprichter van het beruchte *Volksblatt*, dr. *Bayard*, schijnt men niet zoo angstig naar waarborgen te hebben gevraagd. Veel gezegd en besproken werd in den laatsten tijd een te Hamburg verscheen geschrift over de gesteldheid van Saksen, door *Semmig*; het boekje is reeds daarom opmerklijk, dewijl het het geheel uit een maatschappelijk standpunt overziet en behandelt.

ZWITSERLAND.

Van de westelijk Zwitserland, 28 maart. De wetgevende raad der stad Bern heeft heden den gang zijner werkzaamheden vastgesteld. Dienvolgens zal eene commissie van redactie, uit zeven leden bestaande, de nieuwe wetgeving ontwerpen en de wetgevende raad intusschen zijne zittingen schorsen. De zittingen der redactie-commissie zijn geheten. Bij het ter tafel bran-

gen van het ontwerp zal de wetgevingsraad beslissen, of het vooraf aan eene voorloopige commissie ten fine van onderzoek zal worden in handen gegeven, dan wel, of men terstond tot het in overweging nemen van hetzelfde zal overgaan. Het getal dergenen, uit welke deze voorloopige commissie bestaan zal, is, voor het geval, dat de eerste vraag toestemmend beantwoord wordt, reeds op 27 bepaald. De eerste belangrijke stap van den wetgevenden raad zal morgen gedaan worden, dewijl alsdan de commissie tot redactie benoemd en ongetwijfeld ook de definitieve keuze der bureau's zal geschieden.

FRA-NKR IJK.

Parijs, 22 maart. Men verzekert, dat de koning dezen zomer eene reis door de zuidelijke departementen zal doen.

— De rust in Toulouse is niet weder gestoord geworden.

— De versterking, welke men naar Algiers zendt, zal uit niet minder dan 15000 man bestaan, waaronder 8000 man kavalierie.

— Er zijn in de ijzergieterijen van den staat 2000 stukken van kanonnen besteld, tot wapening van de troepen rondom Parijs.

— Bij de gisteren door ons medegedeelde bijzonderheden noemens het ongeluk op den spoorweg van Roubaix, hebben wij niet te vergeten, als dat de heer en zijne vrouw uit Parijs hinnen wonden slechts weinige minuten hebben overleefd.

— De buren, die ons sedert eenige dagen overvallen hebben, en zich op onze kusten als hevige windragen doen opmerken, hebben eene aanzienlijke massa sneeuw op de velden uitgestort. De wegen zijn er mede bedekt, en deze omstandigheid heeft heden nacht eene gebeurtenis ten gevolge gehad, die gelukkig slechts eenig oponthoud heeft veroorzaakt.

De diligence der *messengeries générales*, gisteren avond met depêches van Havre vertrokken, werd aan de zijde van Barentin overvallen door eene bui, die de paarden en de postillons, door de menigte sneeuw, welke voor hunne oogen dwarrelde, in de onmogelijkheid stelde, zich te rigten. Van den weg afdwalende, geraakte het rijtuig met de wielen in eene der sloten aan de zijde van den weg en viel om. Niemand werd daarbij gekwetst en men hield zich bezig met het herstellen der schade, toen de van Parijs komende diligence, derzelfde administratie, op die plaats aankwam. Om de aankomst der depêches niet te vertragen, zijn die aan de *messengeries royales* overgegeven, en het is aan de vereenigde krachten mogen gelukken, het rijtuig overeind te zetten, dat deszelfs weg heeft vervolgd.

BELGIE.

+ *Brussel, 24 maart.* »De zaak der ministeriële samenstelling is inderdaad met een merkelyken stap gevorderd; dat is, de heer *Rogier* heeft zich van de hem door den koning opgedragene taak gekweten, door aan Z. M. eene lijst voor te leggen ter benoeming van hem-zelf en zijne ambtgenooten, bestaande uit de volgende namen: *Rogier*, als minister van binnenlandsche zaken, *de Brouckere*, departement van buitenlandsche zaken, *de Bavay* justitie, *Delosse* financiën, *d'Hofschmidt* publieke werken, *Chazal* oorlog.

»Men wist gisteren avond, dat die naamlijst aan den koning was aangeboden en door Z. M. in overweging stand genomen te worden. De *Moniteur* van heden bevat nog geen besluit daarover.

Wat men verder met zekerheid weten kan, is alfen, dat deze combinatie aan de kerkelijke zijde weinig bijval vindt, en dat men daar, bij gebrek aan beter, zich nog met de hoop vleit, dat de zelve zal afspringen uit hoofde van de als daaraan onmisbaar verkocht beschouwde voorwaarde van eene ontbinding der Kamers, in het te voorziene geval, dat de meerderheid in deze eene kabinetsvraag, gelijk die betreffende het onderwijs, tegen het nieuwe ministerie zou beslissen.

De koning heeft, uit de hem door de vergadering van aandeelhouders der belgische bank ter benoeming van een lid der administratie tot vervanging van den bij toerbeurt afredenden administrateur *Auspach*, den heer *Auspach* op nieuw daartoe aangesteld.

In den *Observateur*, maar nog niet in den *Mouiteur*, van heden, leest men, dat bij koninklijk besluit van den 11den dezer tot schepenen te Sotteghem er *Marie-Horebecke* betoemd zijn de heeren *Ruy-schaert*, notaris, en *Leleur*, med. doctor. Dit heeft geene andere opmerkelijkheid, dan dat het voorstel tot de benoeming dier heeren door de liberale partij aanbevolen en van de kerkelijke zijde wederstreefd is.

Sinneylaudsche berigten.

Amsterdam, 24 maart. In de vergadering der provinciale staten van Noord-Holland, die heden buitengewoon te Haarlem zijn bijeengewoest, is, ter vervulling der vacature in het collegie van gedeputeerde staten, ontstaan door het overlijden van den heer *S. van Stralen*, gekozen geworden de heer *C. van Bommel*, burgemeester van Edam.

Voorts is opgemaakt geworden de navolgende lijst van drie kandidaten voor de betrekking van raadsheer bij het gerechtshof in dit gewest, ter vervanging van wijlen den heer *D. S. Boas*, de heeren mrs.: *W. J. C. van Hasselt*, register-commissaris bij de arrondissements-regtbank alhier; *Pieter Elias*, kantou-regter te Haarlem; *M. H. Godefroi*, substituit-officier bij de arrondissements-regtbank alhier.

Gravenhage, 24 maart. Bij besluit van 20 maart jl. no. 106. heeft Zijne Majesteit goedgevonden: 1o. aan *H. Becking* op zijn verzoek eervol ontslag te verleenen als burgemeester en secretaris der gemeente *Zelhem*, Gelderland, en zulks met betuiging van hoogs deszelfs tevredenheid, wegens zijne veertigjarige getrouwe diensten;

2o. in deszelfs plaats als zoodanig te benoemen *N. J. Alwyn Baas Becking*;

3o. tot secretaris der gemeente *Vorden*, in plaats van *J. H. Gallee*, vroeger eervol ontslagen, te benoemen *J. H. Gallee junior*.

De leden van de Eerste Kamer der Staten Generaal zijn aangeschreven om te vergaderen op maandag den 30sten maart aanstaande.

Benigen tijt geleden is, het eerst door de belgische dagbladen, een berigt medegedeeld, hetwelk later door sommige nederlandsche bladen gretig is overgenomen en daartuit weder in anderen overgegaan, namelijk, dat, bij gelegenheid en als een gevolg der represaille-maatregelen, door het nederlandsch gouvernement aan de te Luik gedetacheerde nederlandsche officieren, welke zich, tot inspectie der wapenen die aldaar geleverd worden, in die stad bevonden, orders gegeven waren, ten gevolge van welke het fabriceren van wapenen voor het nederlandsch gouvernement was gestaakt, de officieren waren terug gegeroepen, en wat men daar verder heeft bijgevoegd.

Van gaderhand wordt nu verzekerd, dat genoemde officieren zich nog altijd te Luik bevinden, en tot hertoe geenerlei zoodanige orders ontvangen hebben: zoodat het geheele berigt als verzonnen mag worden beschouwd.

Wij vernemen, dat door den heer *Z. van Vlet* bij de regering concessie is gevraagd tot het aanleggen van spoorwegen op het eiland *Java*.

De uitgebister der *Vlissingche Courant* heeft zich den 19den dezer in hooger beroep begeven van het door de arrondissements-regtbank te *Middelburg* geslagen vonnis, waarbij zij wegens het in die courant plaatsen van voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal beledigende uitdrukkingen verwezen is in eene boete van f150.

De Eerste Kamer voor de zaken der hervormde eredienst enz. is thans gelukkig geheel hersteld. Reeds mag de minister zijne Kamer verlaten en heeft Z. Exc. aan huis zijne werkzaamheden hervat.

Nopens de te houden wedlopen is aan de belanghebbenden bekend gemaakt: lo. dat in de voorwaarden van den wedstrijd te *Arnhem*, op den 13den juli 1846, waarvan de prijs door *Z. K. H. den prins van Oranje* is gegeven, bij de opgaaf van den inzet en den afkoop de woorden: te verklaren eene maand voor de wedlopen aan de stads secretarie, vervallen, en er op het einde gelezen moet worden in stede van: "inschrijving voor juli," "inschrijving en sluiting 3 dagen voor de wedlopen aan de stads secretarie;" 2o. dat het programma der wedlopen, op den 3den augustus te 's Hage te houden, later vermeerderd is met de navolgende prijzen: a. een prijs van zilverwerk, ter waarde van f500 & f600, gegeven door *Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden*, welke getoegd is bij de pot of pons, zijnde eene harddraverij, onder no. 4 van het programma.

b. Een wedren no. 8, zijnde een prijs van f500, gegeven door een lid der societeit, voor driejarige halfbloed-paarden, geboren en opgevoed op het vasteland. Afstand 2400 nederl. ellen (1 engelsche mijl). Gewigt 45 nederl. ponden. Hengsten dragen 1½ nederl. pond overwigt. Inleg f200. De helft tot afkoop te voegen bij den prijs. Inschrijving ter stedelijke secretarie vóór 1 juni.

De stallen op de renbaan te *Zandvoort* zullen met 5 april e. k. geopend worden. Het toe-rijden of wel het entraineren (aanbrengen) der paarden kan alsdan eenen aanvang nemen. Belanghebbenden, geen leden der societeit tot aanmoediging van de verbetering van het paardenras zijnde, en geen paarden tot de wedlopen ingeschreven hebbende, zullen van deze inrigting mede gebruik kunnen maken, voor zoo verre de aanwezige ruimte zulks toelaat. Nadere berigten te bekomen bij de leden van het comité der voormelde societeit.

Men verneemt, dat het gerucht, dat er bij het laatste onderzoek op den grond van het afgebrande gebouw in de *Spuistraat* alhier eene flesch, bevattende vitriool of terpentijn, zou gevonden zijn, ten eenenmate ongegrond is; men kan alleen verzekeren, dat de voorwerpen, die ten gevolge van deze nasporingen, gevonden zijn, besloten zijn geworden in twee verzegelde pakketten, die in handen van den officier van justitie zijn gesteld.

Wier der kweekelingen van de te *Delft* gevestigde academie, welke geroepen zijn geworden om behulpzaam te wezen bij de voorbereidende werkzaamheden, voor den aanleg der ijzerbaan in *Overijssel*, zijn dezer dagen derwaarts vertrokken.

(Ned. Stoomp.)

Leiden, 23 maart. De senaat onzer hoogeschool heeft op den 14den dezer besloten het doctoraat in de godgeleerdheid, *honoris causa*, op te dragen aan den wel eerwaarden zeer geleerden heer *G. H. van Senden*, predikant te *Zwolle*, en om desgelijks te doctoren in de bespiegelende wijsgeerte en letteren, *honoris causa*, te benoemen de heeren *J. J. P. Valeton*, hoogleeraar te *Groningen*, en *mr. C. W. Opzoomer*, beroepen hoogleeraar te *Utrecht*.

Hertogenbosch, 23 maart. Naar men verzekert, zullen de werkzaamheden aan den zeeuwschen-noord-brabandschen-limburgschen spoorweg spoedig eenen aanvang nemen, en zou hooftmede met een, van deze stad begaane worden, consideels, omdat men in deze provincie minder moeilijkheden aangaande de ontleening van gronden, zal vinden: en anderdeels, omdat daardoor dat te eerder die weg voor een gedeelte, met de aan te leggen ijzerbaan van *Arnhem*, over *Nijmegen*, *Gravenhage* en *Voghel* naar *Hertogenbosch* in verbinding zal kunnen worden gesteld.

Heden is *Maryn van der Sanden*, die ter dood veroordeeld was wegens brandstichting en broedermoord, aan de gevolgen eener hersenontsteking in de gevangenis alhier overleden.

Meer en meer verlevendigt zich het gerucht, dat het kasteel van *Tilburg* en aanhoorigheden, door *Z. M.* den koning zoude aangekocht en tot een van hoogaadelszels instellingen verheven worden; althans is het zeker, dat hetzelfde onlangs door *Z. M.* persoonlijk is bezigtigd en opgenomen.

Zwolle, 23 maart. Het is onze politie gelukt een der wegens, die zich met het verleden derzorgeloze te jong bezig houden, door verlening van wissel te geen, in handen der justitie te leveren. Zekere vrouw *H.*, bekend van een zogenoemd stil-huis te honden, is in den nacht van zaterdag op zondag in verzekerde bewaring gebracht.

Assen, 23 maart. *Daniel Johannes Kijpha* bodelapre kolonist in het tweede geslacht der maatschappij van weldadigheid te *Veenhuizen*, 18 jaren

oud, is door het hof, wegens moedwillige brandstichting, ter dood veroordeeld; hij had, ten einde in handen der justitie en aldus uit het koloniaal gesticht te geraken, den 28sten december 1845 brand gesticht in zijne hangmat, dewelke zoodanig geplaatst was, dat de brand zich aan het gesticht kon mededeelen, willende dat des noods dit gerold zou plaats grijpen, hetwelk echter gelukkig met weinig moeite is voorkomen. De veroordeelde gaf zich in casuale voorrezen.

Arnhem, 24 maart. Uit de in de zitting van de Tweede Kamer gevoerde deliberatiën over de suikerwet (zie deze courant van gisteren) deelen wij nog het volgende mede:

De heer *Gevers* is de eerste spreker. Hij toont al het moeilijke en ingewikkelde van het onderwerp aan, dat ook voor veelzijdige beschouwing vatbaar is. Het gold hier niet alleen het belang der schatkist, maar ook dat der verbruikers, van handel, scheepvaart, nijverheid en koloniën. De gevoelsloopen over het onderwerp zoo zeer uiteen, dat de regering gemeend heeft, deswege geene meerdere adviizen te moeten inwinnen. Hij meent, aan de Kamer eenige opmerkingen te moeten mededeelen, die hem waarschijnlijk zullen leiden tot de aanneming van het ontwerp. De reden van dat is, dat de toestand der suikerraffinaderijen, van oudsher af, na. Eerst in 1833 ontstonden de stoomraffinaderijen, welke sneller werkten, grooter afschrijving bekwa men en alzo meer winst behaalden. Het getal gewone suikerraffinadeurs verminderde alomts, maar de stoom-raffinaderijen, bekend onder den naam van de snel-werkers, kwamen al meer en meer op. Die raffinaderijen slegen zoo hoog en waren van zoo grooten omvang, dat spreker zich overtuigd heeft, dat er nabij de f6000 per halve week aan werk en arbeidsloon in eene der stoomfabrieken werd uitgegeven. Eene geheele lading steenkolen werd er om in eene week verbruikt. Terwijl de gewone raffinaderijen, de oud-werkers, met de afsluiting, is het getal stoom-raffinaderijen toegenomen. Het getal arbeiders is, over het geheel genomen, niet minder dan vroeger, maar de snel-werkers brengen meer voort, en leveren meerdere voordeelen op. Nogtans geloofde de spreker niet, dat deze tak van industrie reeds het hoogste toppunt heeft bereikt. Hij toont daar oeffen aan, dat de raffinaderijen nog veel meer zullen kunnen verwerken, vóór dat er overvloed bestaats zal. Het vertier van de suiker neemt steeds toe, en hij voorziet, dat, indien men niet bij tijds de noodige maatregelen neemt, men aan de behoefte van geraffineerde suiker zal te kort schieten. Hij ontwikkelde het groote belang, dat er voor onzen handel, voor onze scheepvaart en voor onze koloniën in ge- behouden, en te trachten, ze op alle mogelijke wijzen te bevorderen. Die groote schadelijke werkingen, die zich gesludig toelaggen, wegens van uitvoer op te sporen. Allerwege hebben zij kassieren en stapelplaatsen opgericht; van de meeste eenderdeels maken zij gebruik. Het algemeen belang vordert, ten in hantoe vliegt niet te stijten. De reden van dat is, dat de verschillende wettelijke bepalingen, die aan nopens de te verleenen afschrijving en de te houden rekening met de raffinadeurs bestaan heeft. De betrekkelijk geringe opbrengst, die da behoeft voor de schatkist opleverde, maakte een groot nadeel, dat niet ondenkbaar is. Daarbij is, zoo mogelijk, te gemocht gekomen aan het verzoek, dat de suikerraffinadeurs wellicht zullen vonden. Het is echter onbetwistbaar, dat de spreker, dat de oud-werkers zijn teruggegaan, dat zij den tijd niet hebben gehad, de te verwerken te mist hebben. Hun belang vordert, de vooruitgang van de verandering te volgen. Het voorstel opent eene ruime toekomst voor de stoomraffinaderijen, die de belasting van verbruiken en de belangen van handel en koloniën zullen de te meer bevorderen. Geen slecht product zal er worden voortgebracht. Het bestaat voor alsnog geene mogelijkheid, aan de fabrieken de voordelen van de onthouden, die bij vroegeren tijden aan de zelve zijn toegestaan. De mate van opdriving der belasting is zeer belangrijk. De reden van wensch dan in deze zooveel mogelijk, midden door te zeilen. Hij meent het goede niet te moeten afkuren, om iets beter te bekomen. Hij wil de ondervinding, doen spreken. De verandering van het ontwerp van wet, tot vaststelling van de belastingen voor de jaren 1848 en 1849, zal de gelegenheid weder gekomen zijn, om over de verkregen uitkomsten met eenige juistheid te kunnen oordeelen. Thans is het niet mogelijk, om het ontwerp te beoordeelen. De heer *van Raamst* heeft de ondershillende wetten, die sedert 1810 hier te lande nopens dit onderwerp achtervolgens zijn vastgesteld. De wet van 1810 en de latere wetten waren wederdaad afel anders dan belasting wetten. Nopens van de veranderingen, in dezen, tak van industrie, veranderingen, in dezen, tak van industrie, veranderingen, in dezen, tak van industrie, veranderingen, in dezen, tak van industrie, met het doel, om de opbrengst van den accijns te verzekeren en te verbeteren. De wet van 1810 betrafte de grondslag van de belasting, maar terug te gaan. Zij waren, die van 1810, niet van de schatkist, en 2o. het verlies van een nuttige bescherming aan dezen belangrijke tak van nijverheid. Op het zelve is reeds elke bescherming onnatuurlijk, en dezelfde wordt alleen gewerd door bijzondere omstandigheden. Maar, hier is de premie alreeds bovenmate opgevoerd; en dit tracht men bij

... ontwerp te bestendigen. Uit eene becijfe-
ring door den spreker voorgedragen, blijkt
dat van de 3 miljoen gulden, die er voor de-
ze belasting worden ontvangen, de schatkist slechts
1/2 daarvan ontvangt. Deze voordragt komt, zijns
inzijns, alzoo niet overeen met de beginselen, die
naar zijne meening, hier ten grondslag moeten lig-
gen; zij strijdt met de beginselen eener goede accijs-
wet, en met de matige bescherming, die men aan de
nijverheid soms kan verzekeren; zij strijdt met de
beginselen eener goede staathuishoudkunde; zij strekt
alleen, om aan enkele fabrikanten genoeg te ge-
ven. Hij stemt tegen het ontwerp.

De heer van *Goltstein* verklaart, dat de tegenwoor-
dige voordragt hem wel niet anders dan welgevallig
kon zijn. Sinds geruimen tijd was het loch gebleken,
dat de tegenwoordige wetgeving aan groote gebreken
onderhevig was. Zij gaf aanleiding tot smokkelarij,
tot zedeloosheid, tot benadeeling van de schatkist.
De redenaar onderzoekt, welke verbeteringen het
voorstel bevat, en of het op beginselen steunt, die
deze wetgeving van duurzamen aard kunnen doen
achten. Hij gelooft, dat bij het ontwerp voor de
belangen der schatkist de vereischte zorg gedragen is,
zonder dat de wetgever zich aan bovenmatige opvoe-
ring of aan overdrijving schuldig maakt. Men heeft
zorg gedragen voor eene behoorlijke verzekering van
de belangen en rechten der schatkist, vooral in aan-
merking genomen de bestaande wetgeving op dit stuk.
Die verbetering gaat gepaard met eene voorziening
tegen den sluikhandel. Het is te hopen, dat daardoor
een einde zal komen aan den smokkelhandel, waar-
aan geheele streken zich wijden. Zoo velen hebben
zich aan alle arbeidzaamheid onttrokken, om zich
daaraan te kunnen overgeven. De geweldige maat-
regelen, door de regering verordend, om het kwaad
te stuiten, hebben niet gebaat. Eindelijk heeft de
regering zelve het middel bij de hand genomen, dat hij
reeds vroeger had aangegeven. Spreker meent, dat de
voordragt, immers naar de bestaande wetgeving, ve-
le verbeteringen bevat, en is alzoo ten gunste van
deze wetgeving. Hij behelst echter geene duurzame,
stevige beginselen. Er is slechts eene eerste schre-
de op den goeden weg gedaan. Men had dezelve
behooren uit te breiden. De premie, die aan de raf-
finaderijen verleend wordt, is nog te groot; zij
is hooger dan tot dierzelver ondersteuning gevor-
derd wordt. De ondersteuning, die aan éenen
tak van het fabriek-wezen verleend wordt, wordt
ten koste van het algemeen-ter ver uitgestrekt. De
roeping van den staat is niet, de leiding der nij-
verheid op zich te nemen. Aan iereren fabrikant
moet worden overgelaten, zich kapitaal en arbeid
te verschaffen; dat leeren de ondervinding, en de
wetenschap. Het beschermend stelsel is hier tot de
uiterste grens gedreven. Er wordt eene belasting van
verschieden millioenen voorgeschreven, om éenen tak
van nijverheid te begunstigen. Welke reden bestaat
er, om ook niet aan eenen anderen tak van nijverheid
dezelfde gunst en bescherming te verleenen? De
landbouw zou op gelijke bevoordeeling en begunstig-
ing aanspraak mogen maken. Ook voor zijne voort-
brengselen zou bescherming kunnen worden ingeroep-
en; handel en scheepvaart zouden evenzeer opkomen.
De handel zou in het bezit willen gesteld worden van
den alleeyhandel op de koloniën, al zouden de belan-
gen van dezen daar ook onder komen te lijden. De
scheepvaart zou alleen met de vaart op de koloniën
wenschen begunstigt te worden. Van het ongeluk-
ke beschermende stelsel kan ook hier worden terug-
gekomen. Hoezeer men nog ter verwijderd is van de
bereiking van het gewenschte doel, zal de redenaar
stemmen voor het ontwerp, omdat hetzelfde het uitzigt
aanbiedt, dat dit doel, hetwelk men zich voor oogen
stelt, en dat men zal worden bereikt.

De heer *Hoffman* zal tegen de voordragt stemmen.
Ten gevolge van de kunstmatige bescherming van den
een, zal een ander gedeelte der raffinaderijen, die
voorheen zoo bloeiende tak van nationale nijverheid,
geheel verloren gaan. De nadeelige toestand der
oud-werkers zal nog meer tegenwoordige voorstel nog
worden verhoogd. Het is niet in, dat de belangen
van handel en scheepvaart en der koloniën door eene
afwijzing van dit voorstel zullen worden benadeeld.

De heer *Vijlwerf* *Stirling* acht het mogelijk eene
goed- of afkeurende stem over een ontwerp uit te
brengen, waarvan de gevolgen onzeker, de uitkom-
sten niet te berekenen zijn. Eene suikerwet is niet
eene eenvoudige belasting-kwestie. Daarvan schijnt
men niet genoeg doordrongen te zijn. Zij heeft den
grootsten invloed op de suikerraffinade, die thans in
Nederland zoo aanmerkelijk is toegesloten. En deze
staat in het nauwste verband met de koloniale be-
langden, met de opbrengst van de overzeesche produ-
kten, met den handel en met de algemeene welvaart.

Vroeger bestond de voornaamste suikerhandel in
Nederland; er is een tijd geweest, dat de hollandsche
suikerraffinaderijen gansch Europa van suiker voor-
zagen.
Het was evenwel reeds het geval niet meer, toen
in 1819 het eerst een accijs op de suiker hier te lande
werd ingevoerd. Doch door eenen gevolge van het
voorgeselde premie-stelsel, in verband met andere
gunstig medewerkende omstandigheden, is de suiker
weder een der belangrijkste artikelen geworden van
onzen handel, en is Nederland weder tot de hoogte
gekomen van daarin tegen andere staten te kunnen
mededingen. In dien gelukkigen stand van zaken
zou het schijnen, dat de weg, thans daarin bewan-

deld, niet behoort verlaten of daarvan afgegaan,
en, in de verlen, betreffende dit aangelegen onder-
werp, geene veranderingen behooren gemaakt te wor-
den. En nu is het juist de bloeiende staat van onzen
suikerhandel, die het denkbeeld heeft doen ontstaan,
dat van dit artikel meer voordeel voor de schatkist
moet getrokken worden. Naar gelang van den voor-
uitgang der raffinering en van den toenemenden uit-
voer van suiker, meent men, dat de accijs op de
suiker niet genoeg opbrengt, vooral ook niet in even-
redigheid van het groote verbruik.

Doch daarbij worden voorbijgezien de aanzienlijke
voordeelen, die de schatkist op vele wijzen door de
verwerking en den uitvoer der suiker geniet; voor-
deelen, waarvan het gemis door geen vertien-dubbelde
opbrengst van den accijs kan worden opgewogen,
behalve dat, met het ophouden van de voordeelen, de
opbrengst niet vermeerderen, maar in dezelfde even-
redigheid nog zou teruggaan of verminderen. Het is
toch ontegenzeggelijk waar, dat de uitvoer van sui-
ker, wanneer die niet met voordeel kan plaats heb-
ben, verminderen; ja geheel ophouden moet, en dat
dan ook de fabrieken in hare verwerking noodwen-
dig beperkt worden tot de behoefte der inlandsche
consumtie. En daarvan moet al weder het noodzake-
lijk gevolg zijn, dat voor het grootste deel, ja mis-
schien geheel, te loor zullen gaan de voordeelen, die
het land geniet, in den verhoogden prijs der eigene
oostindische suiker.

Spreker verlangt daarom wel enige verandering in
de accijs-wet op de suiker en ook meerdere opbrengst
van dat artikel voor de schatkist. Maar alleen zoo-
danige, als men kan tot stand brengen, zonder ge-
vaar, dat men den suikerhandel bederft.

Zoo kan hij goedkeuren, dat de voorbetaling van
3 tot 5 pCt. zal verhoogd en niet voor den vervalldag
van den termijn tot aanzijvering betaald behoeft te
worden. Daarvoor loch behoeft hij niet te vreezen,
dat de raffinade of den uitvoer zal verminderen. Im-
mers daarin stemmen, zoo hij meent, alle belang-
hebbenden overeen, die zich tot de Kamer hebben
gewend. Doch het gevoelen van hen kan hij niet
beamen, die 6 à 10, in plaats van 5 pCt. verlangen;
want daarvan zou het onvermijdelijk gevolg zijn, dat
even als in andere landen, waar het prelevement
hooger is geweest dan in Nederland, de suiker-fa-
brieken ook hier te lande niet zouden kunnen bij-
ten bestaan; dat de suikermarkt weder zou verlegd
worden; dat de ruwe suiker niet meer tot de nu
gewone prijzen zoude kunnen afgezet worden, en
eindelijk, dat de 6 à 10 pCt. ten slotte nog minder
dan de nu geheven 3 of de voorgeselde 5 pCt. in de
schatkist zouden doen vloeiën. Spreker beroept zich
op onderscheidene vertoogen, te dezer zake in een
tijdschrift verschouwen; en om dezelfde redenen kan
hij zich niet vereenigen met twee andere van de
voorgeselde hoofdveranderingen, te weten: *vermin-
dering van de afschrijvingsvormen en inkrimping
van de termijnen van crediet*.

Volgens de bestaande wet genieten de raffinadeurs
bij uitvoer f22 voor kandij, en f20 voor melis on-
lommen. In weervil van deze afschrijvings-premie
hebben, zoo wel te Rotterdam, als te Amsterdam en
ook te Utrecht, de eene raffinaderij na de andere
moeten ophouden. Er zijn zelfs nog maar weinige
van de oude fabrieken overgebleven. Is spreker wel
onderrigt, te Amsterdam 12 en te Rotterdam 4 of 5.
Moet men hieruit nu niet besluiten, dat de premie,
die thans genoten wordt, het minimum reeds bereikt
heeft, en dat men niet zonder gevaar die op nieuw
kan inkrimpen? Is dit inzonderheid niet te vreezen,
ja als zeker te verwachten, bij eene gelijktijdige ver-
hoging van 5 in plaats van 3 pCt. voorbetaling?

Hoe tevens het artikel is, ook wat betreft de
grootte fabrieken, hiervan heeft de laatste suiker-
vering der nederlandsche handelmaatschappij eene zeer
opmerkelijk proef geleverd. Het is bekend, dat door
die groote inrigtingen geen bod is gedaan. Zeker,
gedeeltelijk althans, is zulks toe te schrijven aan de
vrees voor verandering van stelsel. Misschien heeft
het vermoelen van tenigwerking er invloed op uit-
geoefend. In elk geval bewijst het, dat er niet heeft
veel vrees; en ook de groote fabrieken tot stil-
stand te brengen.

Men wachte zich dus voor overdrijving. Bederven
wij den boom niet, die zulke schoone vruchten draagt,
door niet slechts de vruchten der willen plukken; maar
dien ook van zijne voedende sapp en te willen beroe-
ven. Vergenoeuw wij ons voor het tegenwoordige
met eene verhoging van 2 pCt. in afwachting dat
de tijd ons zal geleerd hebben, of er, zonder va-
deel, nog iets meer van te halen zal zijn. Dat soopen
wij geen gevaar lijdzinnig en met roekeloos hand-
af te breken, wat met zorg en overleg is opgebouwt.

De heer *de Mondy* erkent, dat men niet op een-
maal tot de ware beginselen kan terugkeeren; doch
hij keurt het aanhangige voorstel af. Hij heeft niet
behoord tot degenen, die de afschrijving op den
tegenwoordigen voet wenschten te behouden. Het
ware wenschelijk, dat de ingezetenen geene meerdere
belasting behoeften te betalen dan wêrkelijk in de
schatkist vloeië. Hij vrees voor overspanning van
krachten bij de stoomfabrieken, die veel moeten wer-
ken om voordeelen te kunnen behalen. De voordragt
zal ongelijk op de raffinaderijen drukken; hij voor-
ziet daarvan nadeelige gevolgen.

De heer *van Rijkswijk* geeft te kennen, dat hij
zich steeds tegen het principe dezer wet verklaard
heeft, om eene belasting te leggen op voorwerpen

van handel, onverschillig door wien die handel ge-
dreven wordt. Hij geeft ook toe, dat er gevaar be-
staat in eene kunstmatige bescherming van de nijver-
heid; maar het is, naar zijne meening, hier de voor-
name vraag, of men het kunstgebouw, dat vroeger
werd opgericht, op eenmaal wil afbreken? Gedurende
het bestaan der tegenwoordige wetgeving, zijn groote
stoomfabrieken opgericht, en heeft zich die tak van
industrie ontwikkeld. Thans moet men met voorzigtig-
heid te werk gaan; men moet zorg dragen, dat
de handel zich niet verlegge en dat de uitvoer naar
buiten 'slands niet geheel ophoude. Handel, scheep-
vaart en koloniën hebben daarbij het grootste belang.
Hij, ten minste, wil de verantwoordelijkheid van ge-
waagde stappen in deze niet op zich neme. Al be-
stond er geene accijswet, dan zouden nog de oud-
werkers den vooruitgang hunner industrie niet kun-
nen tegenhouden. Het aanhangig ontwerp verergert
hunnen toestand geenszins. Hetgeen tot dusverre aan
de stoom-werkers vergund werd, werd aan de oud-
werkers geweigerd; dit zal, volgens het tegenwoordig
voorstel, ophouden. Gelijkheid zal ook in deze in
het oog worden gehouden. Hij gelooft, dat de wet-
gever trachten moet, tot den normalen toestand terug
te keeren, doch dat men dit doen moet trapsgewijze,
en zich daarbij voor oogen stellen, dat ons land
produceert en dat het belangrijke koloniën bezit.
Wanneer hij al de belangen, die hier op het spel
staan, in verband brengt, dan meent hij te moeten
stemmen voor de aanhangige accijswet, waarbij de
regering alle omstandigheden heeft in aanmerking
genomen, die zich op dit oogenblik ter beschouwing
aanboden.

De heer *de Kempnaer* meent zich te moeten ver-
plaatsen op het gewigtige tijdstip des jaars 1819, toen
de eerste accijswet op de suiker tot stand kwam. Hij
herinpert aan den belangrijken brief, in dat jaar
door *Kemper* aan den koning geschreven, waarin
deze aan *Z. M.* bezwoer, zoodanigen gevaarlijken en
ongelukkigen weg niet in te slaan, als men zich
voorstelde. Ook herinnert hij aan het gewigtige ad-
vies, door den graaf *van Hogendorp* gegeven, het-
welk in het 4de deel zijner *Bijdragen* voorkomt. De
wet van 1819, tot stand gebracht, heeft slecht aan
haar doel beantwoord. Hij ontveinst niet, dat de
schatkist behoefte heeft aan hulpmiddelen; maar er
bestaan andere middelen om daarin te voorzien, dan
juist de voorgeselde. Is het nu eene waarheid, dat
deze accijswet nooit aan haar doel beantwoord en
groot nadeel berokkend heeft, — dan ontstaat de vraag,
of men niet veel eer van dezelve zou moeten afzien?
Wat hem betreft, hij ziet er geen gevaar in, om
deze accijswet te verwerpen. Hij vrees niet, dat
de uitvoer daardoor grootelijks zou ophouden. Hem
is het niet gebleken, dat, gedurende het bestaan
dezer accijswet, de suikerraffinaderijen werkelijk
in bloei zijn toegenomen. Inderdaad strekt zij tot
daarstelling van een beschermend regt voor eene
bepaalde tak van nijverheid. Indien men hier en
daar het verleenen van eenige bescherming zou kun-
nen toegeven, kan dit zeker het minst hier het ge-
val zijn, omdat men eigenlijk niet weet, hoe groot
het voordeel is, dat uit die bescherming hier getrok-
ken wordt. Men beschermt echter hier niet alleen
eene tak van nijverheid, maar men gaat zelfs zo-
ver, van bestaande fabrieken als het ware te dwin-
gen, om van den stoom gebruik te maken. Men
verzekert dan ook, dat de voordeelen, die aan de
snel-werkers worden verleend, buitensporig zijn. Men
werkt mede, om vele goede inrigtingen te vernietigen en
om de markt uitsluitend in handen der groot-werkers te
stellen. Weldra zal de markt geheel van hen afhan-
gen; dit zal leiden tot daarselling van een monopolie,
verderfelijk voor den handel, voor de koloniën en
voor de nationale nijverheid. Het lot van velen staat
hier op het spel. De val of de achteruitgang van die
grootte instellingen, welke men wenscht te beschermen,
kan groot nadeel voor het vaderland te weeg brengen.
Onder die omstandigheden en daar niet ieder in de
geheimen van den handel en der belegging van ka-
pitalen diep is ingewijd, had de regering zich be-
hoorlijk moeten doen in- en voortlichten. In plaats
dat zij der Kamer die inlichtingen heeft medegedeeld,
heeft zij een rondig geantwoord, dat eene vroegere
ondervinding haar had overtuigd, dat de gevoelen
over dit onderwerp zoo zeer uiteenloopen, dat zij ge-
nen lust gevoelde, andermaal inlichtingen in te winnen.
De behandeling van het ontwerp heeft echter den re-
denaar overtuigd, dat de regering in deze zoo zeer
wankelt en hinkt, dat het van belang is, te achten is,
met voorzigtigheid te werk te gaan en, geen besluit
te nemen, dan nadat men behoorlijk zij voorgelicht.
Hij zal stemmen tegen het ontwerp.

De heer *Lusac* zegt, dat het nu reeds de zevende
maal is, dat hij over eene suikerwet deboreert en
dat hij reeds viermaal dezelve heeft aangehouden. Nu
is het echter zijn pligt geworden, voorzigtiger te zijn,
opdat men in geene nieuwe dwalingen vervalle. Ge-
wigtige belangen komen hier in aanmerking. De
regering heeft het belang der schatkist op den voor-
grond gesteld, maar het is de vraag, of het voordeel,
dat men thans tracht te verkrijgen, wel opveegt tegen
het gevaar, om alles weder op losse schroeven te stel-
len. Hij herinnert aan eene nota, in 1839 door een
de toenmalige leden, wiens verlies zoo zeer te be-
treuren is, aan de Kamer overgelegd. Dat lid had dit
onderwerp met de grootste zorg nagegaan en zijne be-
schouwingen in die nota vervat. Daaruit bleek, dat
de accijs veel aan het publiek kostte en weinig aan

de schakel opbragt. Al de afdeelingen hebben zich toen met die nota vereenigd. Nieuwgevestigde vele fabrikanen hunne klagen deden hooren, is het te verwonderen, dat het stelsel zoo smakelijk werd gemaakt, dat voordragt met algemeene stemmen werd aangenomen.

De regering heeft dat stelsel later zeer laakbaar genoemd en ten hoogste afgekeurd; zij heeft een geheel ander stelsel aangenomen, doch ook daarvan is zij later teruggekeerd. Dat alles maakt hem thans huiverig, zijne goedkeuring aan het ontwerp te geven, vooral wanneer hij daarbij nagaat de terughouding der groote fabriekanten, die men bij de laatste suikerverleijng heeft opgemerkt. Hij meent alzoo in deze zich tot regel te moeten stellen: *dans le doute abstiens-toi*. Bij deze gelegenheid meent de redenaar op nieuw te moeten aandringen op de groote behoefte die er bestaat, dat de Kamer het recht hebbe, om onpartijdige inlichtingen te kunnen inwinnen. Nog dezer dagen hebben geachte-leden het hem verklaard, dat zij wel wenschten verschoond te zijn, over dit ontwerp hun votum te moeten uitbrengen. In Engeland heeft men ingezien, hoe noodzakelijk het is, dat de Kamer zich door de benoeming van een *comité d'enquête* de noodige inlichtingen verschaffe. Artikel 40 der Belgische constitutie verleent aan beide Kamers het recht, zich de noodige inlichtingen te doen geven. Het is het eenige middel, om wezenlijke, onpartijdige inlichtingen te kunnen inwinnen en verkrijgen. Ten vorigen jare heeft men de noodzakelijkheid daarvan kunnen inzien bij de behandeling der voordragt tot verbetering van den accijns op het zout. Op den dag dat de beraadslagingen daarover eenen aanvang zouden nemen, werd van Regeeringswege voorgesteld, de beraadslagingen tot eenen nader te bepalen dag te verschuiven, omdat er nog een nader onderzoek diende te worden ingesteld. Tot den huidige dag hebben de beraadslagingen nog geen plaats gehad, en is het resultaat van dat onderzoek aan de Kamer nog niet medegedeeld. Het tegenwoordige ontwerp is weder van gelijken aard. Daar hij altijd blijft hopen, dat eenmaal de overtuiging ontslaan zal van de noodzakelijkheid tot herziening der grondwet, zoo hoopt hij, dat de thans door hem gesproken woorden eenmaal goede vruchten zullen dragen.

Z. Exc. de minister van financiën vangt aan met het belang te schetsen, hetwelk voor de schatkist en de nijverheid in deze wet gelegen is. De voortdurende achteruitgang der opbrengst van dezen accijns heeft de regering doen besluiten, ook ter voldoening aan het deswege te kennen gegeven verlangen in de Kamer, om wijzigingen in de bestaande wetgeving voor te stellen. Bij die wijzigingen mag niet uit het oog worden verloren, dat het hier geldt een gewigtigen tak van nationale nijverheid, waarbij zeer aanzienlijke kapitalen aangewend worden. Men moet vooris trachten om de fabrieken, die den ouden weg van werken niet hebben verlaten, niet in eens te vernietigen. Men behoort, echter, niet voorbij te zien de groote vorderingen, die in de suiker-fabriekadje allengs gemaakt zijn. Die vooruitgang moet niet worden tegengehouden, omdat eenige oude-fabrikanten den ouden voet van werken niet meenen te moeten verlaten. De hoofdzak is hier, alles in het werk te stellen, om dezen tak van nijverheid hier te lande te behouden, ten einde ook den bestaanden handel in de suiker te bestendigen en uit te breiden. Het algemeen belang, het belang van het vaderland, heeft Z. Exc., bij de aanbieding van dit ontwerp, nitsluitend voor oogen gehad, en, waar dit belang het vordert, aarselt hij niet, om de belangen der nijverheid te eerbiedigen en te sparen. Z. Exc. verklaart ten stelligste, hier geen ander belang dan dat van het algemeen te kennen. De minister meent, dat de voorregten, welke, volgens het ontwerp, aan de klein-werkers zullen worden verleend, door hen niet zullen worden miskend. Z. Exc. houdt het daarvoor, dat die fabrieken het alleen aan de bestaande wetgeving te danken hebben, dat ze nog aanwezig zijn. De tegenwoordige voordragt zal geene oorzaak van hare verdwijning zijn. Mogten zij allengs vervallen, zij zullen het alleen te wijten hebben aan den lagen staat hunner industrie. Z. Exc. kan het zich niet voorstellen, dat een wetgever, eenen binnenlandschen fabrikant, die vooruitstreeft, zou moeten onderdrukken, omdat anderen achterruft zijn. In die tegenwoordigen stand van zaken acht de minister het gedane en gewijzigde voorstel als het meest doeltmatige middel, om aller belangen zoo veel mogelijk te vereenigen. Zoo lang de oud-werkers zoo ver achteruit zullen blijven, zal het voor den wetgever uiterst moeilijk zijn, eene duurzame wet op dit stuk daar te stellen. Gelijchheid van allen voor de wet heeft men echter ook hier getracht in het oog te houden. Zonder het verleenen van eenige premie, zou er aan het behouden der fabrieken niet te denken vallen. Trok men deze in, een groot deel der fabrieken zou spoedig ophouden te werken. Dat stelsel is nu eenmaal door den wetgever aangenomen; en het is op grond der wet geweest, dat men groote kapitalen in die ondernemingen heeft geplaatst. Hielden de fabrieken op te werken, — de uitvoer zou eindigen, de handel zou vernietigd worden en de grootste nadeelen zouden daarvan te vreezen zijn voor een der belangrijkste koloniale producten. Dat Z. Exc. niet mistast, dat, zonder de premie van nitrover, de fabrieken niet zouden blijven bestaan, en er geene andere weder zouden worden opgericht, kan daaruit blijken, dat, in den loop dezer discussie,

eene omstandigheid bekend geworden is, waarvan Z. Exc. tot hertoe geene kennis droeg, dat is, dat de weder-oprigting van een onlangs door de vlammen vernielde fabriek in de hoofdstad van de al-dan niet-aanname van het tegenwoordige ontwerp afhangt. Z. Exc. is niet beducht, dat die groote fabrieken allengs een monopolie zullen daarstellen. Dit weet hij, dat, hoe sneller en beter men werkt, hoe meer hoop er bestaat voor een goed en ruim vertier; en het is te hopen, dat die waarheid door de oud-werkers niet zal worden vergeten. Tot dus verre hebben deze laatste beweerd, een deel uit te maken van de nationale nijverheid. Het is de pligt van den wetgever, zorg te dragen, dat zij tot geen hinderpaal strekken, om hunnen tak van industrie te ontwikkelen, en dat zij de waarachtige nijverheid niet bederven. Het ontwerp brengt allengs nader tot het doel, dat men bereiken wil; de voorgestelde bepalingen zijn beter dan de bestaande. De billijkheid staat daarbij op den voorgrond. Ten slotte zegt de minister, dat hij hoopt, de vergadering te hebben overtuigd, dat de aanneming der voordragt een groote stap op den goeden weg zal zijn.

(Den uitslag dezer discussiën hebben wij reeds gisteren gemeld.)

Jugezonden stukken.

Bij de GRATIE GODS.

Theologico-juridico-humanistisch tractaat, dat mivistisch uitgaat.

Die lieve woordjes uit den goeden ouden tijd: bij de gratie Gods, nog steeds bij ons gebruikelijk aan het hoofd der wetten, zijn door sommigen achterhaald als gaande boven en buiten art. 121 der Grondwet. Wat zou dat dan? Uit het romeinsche regt leerde men ons: *Quod abundat non vitiat* (Overvloedig scheidt niet). Er zou ook kunnen staan: *in weewil van Beelzebub*, of: *op de drangbeden des volks*, of iets diergelijks. Dat oude formuleje: bij de gratie Gods schijnt ontstaan te zijn uit het Nieuwe testament, bepaaldelijk uit Rom. XIII, vs. 1 en volg. Alzoo, eene formule van of voor joden is zij eigenlijk niet. Deze zijn naar romeinsch regt ook maar lieden *quibus omnes administrationes et dignitates interdictae sunt* (wien alle bedieningen en waardigheden ontkend zijn) [Cod. I, ix, 19]. Bij gevolg moeten ze onder onze Grondwet het formuleje maar voor lief nemen: hé? Men zie er de artt. 189 en 190. Begrijpen evenwel de rechtsmannen te redeneren, dat spelen zij op hun poot, en zonden zelfs de redenering van eenen apostel gaan interpreteren. Als deze belooft, hoe er geene is dan door God verordend, kon een logisch-juristische regel daar tussehen komen kwaken: *Inclusio unius non est exclusio alterius* (Insluiting van het eene is geen uitsluiting van het andere). Een onverlaat zou er uit opmaken, dat dan ook onmagt door God verordend is, en onkinderlijkheid, en revolutie, en vrije drukpers, en al zulke fraaije zaken. Dé Hooge raad Verhoede 't kwaad!

Kwaad verhoeden kan de regterlijke magt niet beter, dan door juiste toepassing van de juiste betekenis der wet, zonder aanzien van iets anders ter wereld. Wij willen hopen.

Buiten de wet en het regterlijke vragen wij, wat goed of kwaad is, aan de natuur en aan ons gemoed. Beschoawt men uit dit oogpunt de formule: bij de gratie Gods, dan vraag ik vooreerst: hoe weten we 't? Ten tweede: zouden we iets zeggen dat we niet weten? — dat we niet kunnen weten? Iets te zeggen waaraan de waarbeving boven menschelijk bereik ligt, is dat niet, zich aan leugen te wagen? Bewijst dat eerbied voor de waarheid? En waar eerbied voor de waarheid jaalt, — a propos, ik wilde nog iets vragen. Weet gij ook, lieve lezer, wat ik nog vragen wilde?

Wat intusschen de formule betreft, gij en ik schrijven misschien wel eens, zelfs in eenen brief: *Uw onderdanige dienaar*, zonder dat ieder ons zoo precies geloof. Niet alles dan met wettens zoo nauw genomen worden? En is het niet bij ons europeërs eene vrij algemeene gewoonte, te schrijven: bij de gratie Gods? Zie, dat klinkt zoo mooi, als ook wij in ons lieve Nederlandje ons opmerken. Als de formule veranderd moet worden, laat dat dan eerst een ander doen. Wat houdt het altijd Haantje-vooraan? Dan zullen wij mettened wel volgen. Dringt en dramt toch zoo niet, jijlui peuzels van bangels! Eerst de oogen eens uitvrijen. Op zowa manier zou jekel ook al gaauw liggen te tjenken om vrije verzendingen. Dan wierden immers de kooplui zoo vet en baloerig, dat ze niets meer zouden willen opdokken; en de dagloonen zoo laag, dat niemand er meer voor werken wilde. O wee de toekomst!

Een pennetikker.

In de *Arnhemse Courant* van den 31sten december 1845, werd gesproken van het geen de heeren officieren van gezondheid, de apothekers en paarden-artsen aangenaam zoude zijn. — Er werden aldaar enige vragen gedaan, die nog met anderen kunnen vermeerderd worden, bij voorbeeld: daar nu de twee oudste heeren paardenartsen den lijnaren rang van kapitein verkregen hebben, en nu, bij hunne aftreding, het pensioen, minder bekommerd behoeven te zijn,

leggen den ouden dag, of het de oudste, *officiers der tweede klasse*, die den lande versierd de dertig jaren in den *luitenant-rang* dienden, reeds twintig jaren in het bezit van het diploma der eerste klasse geweest zijn, en nu, op zestig-jarigen leeftijd gekomen zijn, mede niet tot opheuring zoude zijn, wanneer zij, even als de heeren paarden-artsen, hierboven bedoeld, en de heeren magazijn-meesters der artillerie, voor wier lot reeds in 1844 gezorgd is, in zoodanige bepaling ook begrepen te worden worden, ten einde eveneens ontlagen te worden van de vrees, om bij hunne eventuele pensionering, wanneer de ziels- en lichaamskrachten door veeljarige voortge dienst zullen versleten zijn, met het schrale luitenant-pensioen te moeten rondkomen?

S. S.

Advertentien.

OPENBARE VERKOOPING, bij inzet op den 18den Maart, en bij toelag, op den 11den April 1846, telkens des middags om 12 uur, in het Logement den vergulden Bok, te *Renkum*, van een HOPSTEDE, gelegen onder *Renkum*, in den *Eng*, groot 82 roeden en 30 Ellen, door hare aangename ligging en ver uitzigt over het Dorp *Renkum* en de *Betuwe* eene allergunstigste gelegenheid aanbiedende tot het aanleggen van een aangenaam ZOMER- en WINTERVERBLIJF.

Nadere informatien te bekomen bij den Notaris J. KUIJK te Wageningen. — Brieven franco.

Verkoop van Tienden.

De TIENDEN, onder *Deil*, welke op den 1den April 1846, ten huize van de *Widwe RINGELENSTEIN* aldaar, definitief zullen worden verkocht, en geannonceerd zijn in de *Arnhemse Courant* van den 11den Maart jongstleden, zijn ingezet en met de hoogen gebracht op 18500.

+++ De Notaris Mr. J. *SLIHOFF*, zal, op den 6den April 1846, des morgens ten 10 ure, in het Hoekhuis in de Kerkstraat, te *Arnhem*, naast het Postkantoor, Venda houden van allerhande wel geconserveerde MEUBEL- en HUISRAAD KISTEN, KASTEN, STOELEN, TAFELS, KABINET, MANGEL, LINNEN, PAKS, SPIEGELS, PLATEN en LIJSTEN, KLEEDGOED, KAGCHELS KOPER, TIN, BEIK, VERBOD, WARE, GLASWERK, PORCELEIN, BEDDEN en BEDDINGEN, MEUBEL- en andere GORDIJNEN, LEDIKANTEN, enz. enz. Te zien Vrijdags te voren van 10 tot 4 ure.

+++ Op Maandag den 30sten Maart 1846, des voormiddags ten 10 ure, zal in huize van de *Widwe STEVEN HEINEN*, in de *Herberg de Nachtegaal*, te de *Walstraat* te *Arnhem*, id het openbaar worden verkocht: MEUBEL- en HUISRAAD, waaronder SLAAPKRIBBEN, verscheidene BEDDEN, BEDLINNEN, KOPER en TIN, tot het bedrijf van deze *Herberg* in gebruik geweest, voorts den *opstand van deuren* WINKEL. Te zien des Zaturdags te voren van 2 tot 4 ure.

GENOOTSCHAP VOOR LANDBOUW EN KRUIDRUUKEN.

De Negende TENTOONSTELLING van VOORTBRENGSELLEN van LAND- en TUINBOUW, te houden in de zaal naast den *Stadsschouwburg*, zal geopend zijn van *Zaturdag* den 28sten tot en met *Zondag* den 30sten Maart, van des voormiddags tien tot des namiddags zes ure, *Zaterdag* den 29sten van elf ure des voormiddags. Aan de Zaal der tentoonstelling zullen bewijzen van toelag, tegen 30 Cent, *Zaterdag* den 29sten Maart 1846. Namens Bestuurder J. S. COCK BLOMHOFF Secretaris.

De Tandmeester LEHMAN JOSEPH SON

Zal tot den 1sten April te *Zutphen*, bij den Heer L. BECK, logeren.

Schouwburg te Arnhem.

Onder Directie van den Heer ROSENVELDT, Oud-Lid en Eerste Kammerlid van den Koninklijken Schouwburg. No. 18 in het Abonnement.

Op *Zaturdag* den 28sten Maart 1846. DE MATROOS. Na hetzelve:

DE VERWARDE SCHAKING.

DE NACHT DER ZOTHEID. Aanyang ten 7 ure.

Te *Arnhem*, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.